3-a Jaro. N-o 118 APERAS SEMAJNE 30. Decembro 1926

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

Redaktanto: E. LANTY 14, Avenue de Corbéra, Paris-XIIe	Sidejo de Ekzekutiva Komitato de SAT 23, Rue Boyer, Paris-XXe	Administranto: R. LERCHNER Colmstrasse 1, Leipzig O 27

NUNTEMPA ĈINIO

Nur revemulo atendus, ke la ĉinoj hodiaŭaj iĝu tuj sennaciuloj; la ĝusta evoluprocedo estas: naciano, internaciano, sennaciano. Nun la ĉinoj staras sur la unua ŝtupo.

Kiel ĉie, kie aliland- aŭ alikontinentuloj perforte sin enŝovis por sia propra profito, en Ĉinio ekzistas malamo kontraŭ kaj malfido al la fremduloj, konsekvence pliakriĝo de nacia sento. Nun ni vidas ĉi-tiun senton pli kaj pli are elmontrita, ĉu per industriaj strikoj kaj komercaj bojkotoj, ĉu per socia kunligo de la Popola Nacia Partio aŭ ĝia batalado kontraŭ la militaj ĉefoj de la Norda, Centra kaj Orientaj provincaroj de Ĉinio.

Tamen oni povas antaŭvidi, ke la ĉinoj, post reordigo de siaj propraj aferoj, post plia studado kaj aplikado de tekniko kaj scienco, sendube enviciĝos baldaŭ la movadon, kiu celas pli larĝajn perspektivojn, pli pacan, fratan kaj racian mondon.

Ĉi tiu mirinda popolo ja estas civilizita jam depost multaj centjaroj; ĝi konservis sian civilecon, ne forjetante ion, kvankam ĝi ne antaŭeniris; nun ĝi vekiĝas el sia letargio, kiu neniam alproksimiĝis morton, kaj ĉirkaŭrigardante, rimarkas, ke, kompare kun aliaj popoloj de la t. n. civilizita mondo, ĝi estas iom malnovmoda.

Ĉinio estas plena de paradoksoj. Jen antikve-civilizita popolo, kies lando estas moderne aranĝita nur ĉe la marbordo; preskaŭ ne ekzistas aliloke vojoj nek fervojoj[1]). Jen popolo nombrante ĉirkaŭ 450 000 000 da loĝantoj (t. e. $^2/_7$ el la tuta loĝantaro de la mondo), kiu uzas la saman skribitan lingvon, (nur la sonoj diferencas en diversaj partoj de la lando), sed ne havas nacian gazetaron. Jen lando pli granda ol Eŭropo, kiu nuntempe plejparte estas regata de "manpleno" da alilanduloj. Jen homoj lertaj, laboremaj, kiuj restas treege malriĉaj en riĉa lando, homoj kies pacemo kaj racio ne malhelpas, ke ia militista aventuristo senordigu unu provincon post alia je la malprofito de la tuta loĝantaro. Jen popolo interesplena kaj alloga, kiu restas ankoraŭ nekonata enigmo por la plejmulto da alinacianoj.

Estas malfacile priskribi la regadon en Ĉinio de la ĉinoj mem, ĉar la situacio ofte ŝanĝas pro la militaj venkoj, ĉu de unu flanko ĉu de alia; ĝenerale oni povas scii, ke la Kantona Registara Partio, nomita "Kuomintang", influas pli kaj pli la ceterajn partojn, kaj pere de la al ĝi simpatianta militistaro nomita "Kuomincan" (ne ankoraŭ definitiva parto de "Kuomintang") pligrandigas la sferon de sia potenco. Ĉi tiu partio agas nur laŭ la principoj de la Triparta Popola Doktrino de San Jat Sen, kaj regas racie por la bono de l' loĝantaro, speciale de la laboristoj. La tiel nomita Centra Registaro en Pekin ne plu fakte ekzistas; kiel en aliaj partoj de Ĉinio, ĉi tie la lasta militista venkinto prenas sur sin la regadon kaj enspezas la impostmonon por si kaj por la militistaro; la influo de tia reganto ne efikas ekster la muroj de la urbo kaj malmulte eĉ inter ili; sed la alilandaj diplomatoj ĝis la plej lastaj tempoj, kondutis kvazaŭ ekzistas en Pekin firmstara registaro kaj traktis kun iu ajn el la mul-

[1]) Estas proksimume 2642 km. da fervojoj en Ĉinio, dum estas 6959 en Japanio.

taj rabistoj, kiuj ĵus sin instalis en la regad-seĝon.

En la intermiksaĵo de la batalantaj fortoj de ĉi tiuj tempoj, ĉefe elstaras la kvar elsalt-lokoj de la militantoj: Manĉurio, de Ĉang Co Lin; la distrikto inter Pekin kaj Hankaŭ, de U Pai Fu; la kvin provincoj ĉirkaŭ Ŝanghai, de Sun Ĉuang Fan; kaj la provincoj apud Kanton, de Kuomincan.

Sed ... krom ĉi tiuj diversaj ŝanĝantaj registaroj, estas la eksterlandaj organizoj, kiuj pli vaste kaj pli regule funkcias. Unue, estas la Ĉinaj Maraj Doganoj, nominale sub la mita Pekina registaro, sed reale estrataj de la lando, kiu plej grandskale komercadas kun Ĉinio (nun Grandbritio, kvankam Japanio atentinde konkurencas). Ĉiuj ŝtatoj komercantaj estas reprezentataj en la Doganoj, en la celo unue enspezi la procentaĵojn de la pruntoj faritaj de diversaj antaŭaj regantoj de Ĉinio. Krome estas la Poŝto, kiu, oficiale redonita al Ĉinio, tamen restas pli malpli sub la franca mastrumado. Malantaŭ la Maraj Doganoj ekzistas la ĉiopova Diplomataro en Pekin (konsistanta el reprezentantoj de ĉiuj fremdaj ŝtatoj), kaj la Konsuloj tra la tuta lando, kiuj povas alvoki siajn naciajn militistarojn por perforte obeigi iajn ribelemajn popolamasojn, kiel okazis ofte lastan jaron.

Jen la ĉefaj inter si luktantaj elementoj, kiuj perforte rabas kaj ĉiel ekspluatadas la malfeliĉajn ĉinojn. Kvazaŭ granda serpento, la imperialisma politiko de la militaristaj grandaj potencoj premsufokas paceman popolon.

Sed la tro forta premo okazigis ĝian vekiĝon. Komenciĝas por Ĉinio nova historia epoko . . . *E. K. L.*

Jubileo-Ĉeno

K-do M. Gattyan, laboristo, donacas 50 fr. f. kaj alvokas la K-dojn: St. Michalička (Elektroperedača, Sovetio); Spoljarič, Batta, Strasser, Knuorek (Vieno); Bleier Vilmos; Sproeck (Berlin) kaj ĉiujn siajn konatulojn, kiuj konscias la gravecon de SAT por la laborista esperanto movado tutmonda, same donaci parton de sia salajro.

Amikoj de SAT montru vin per viaj agoj!

EL USONO

Sacco kaj Vanzetti

Juĝisto Thayer, kiu kondamnis Sacco kaj Vanzetti al morto, rifuzis la novan proceson al ili. Celestine Madeiros konfesis sian partoprenon en la Braintree-murdo[1]). Ankaŭ du policaj agentoj maldungitaj atestis pri la nepartopreno de Sacco kaj Vanzetti. Ili ankaŭ asertas kaj dokumentas, ke la juĝistaro de Massachussett aĉetis atestantojn per la plej fia agmaniero, por povi pruvi la kulpecon de ambaŭ niaj K-doj.

[1] fimortigo.

Ĉi faktoj pravigis la postulon je nova proceso por Sacco kaj Vanzetti, sed por la juĝisto Thayer ili ne sufiĉis.

Nun denove niaj K-doj estas en grandega danĝero. La elektra seĝo estas preta. Unufoje malhelpis la internacia Proletaro la ekzekuton. Denove la mondproletaro estas devigata protesti kontraŭ la punpostulo de la "plej libera" registaro de la mondo kaj por la fina liberigo de niaj K-doj. Ĝojinde, parto el la Proletaro jam konscias pri la necesego de ĉi protestoj.

La 4-an de novembro kunvenis pli ol 300 delegitoj de la diversaj laboristaj organizoj en Novjorko por pritrakti la novan situacion de la Sacco-Vanzetti-afero. Oni decidis fari ĉion por la liberigo de ili kaj aranĝi protestkunvenegojn en Tutusono. Oni komencis en Novjorko mem, kie okazis la 17-an de novembro en Madison Square Garden, granda kunvenego al kiu partoprenis 15 000 laboristoj. Diverslingvaj gelaboristoj ĉeestis. Estis vere internacia kaj tre impona manifestacio. Oni postulis la liberigon de Sacco kaj Vanzetti kaj la eksigon de Thayer. Por disvastigi la protestmovadon oni fondis „Sacco-Vanzetti-Helpkomitaton".

Por subteni la protestmovadon de la usonaj laboristoj estas necesege, ke la alilandaj laboristoj ankaŭ komencu manifestadi antaŭ la ambasadorejoj usonaj en ĉiuj landoj kaj sendi protestrezoluciojn al la koncernaj registarejoj.

Tridekdu redaktoroj de usonaj laboristaj gazetoj transdonis skribaĵon al la ŝtatestro Fuller de Massachussett, en kiu oni postulas la forigon de Thayer. Oni transdonis ĉi skribaĵon al li antaŭ ol li enŝipiĝis por veturi al Eŭropo. Estus bone rememorigi Fuller en Eŭropo, en ĉiu urbo, kiun li vizitos, ke la traktado de ambaŭ senkulpuloj hontigas ne nur Massachussett, sed tut-Usonon.

Estas rekomendinde, ke ĉiu organizo sendu kopion de protestrezolucio al „Sacco-Vanzetti-Helpkomitato, Room 422 80 East II, th Street, New-York, N. Y., U. S. A.

Per "Ino", Frankfurt a. M.

EL KUBA

Raciigismo

En Kuba okazas (laŭ "Cultur Obrera") grandampleksaj disvolviĝoj ekonomiaj. La "Tabacco Company", la granda Usona tabakentrepreno kun monopola karaktero, nuntempe uzas grandajn maŝinojn, kiuj dumtage produktas 32 000 000 cigarojn. Per tio unuflanke multaj laboristoj senlaboriĝas, kaj aliflanke la malgrandaj fabrikantoj bankrotas. La ligo de la tabak- kaj cigar-fabrikantoj pro tio ege kontraŭas al la "Tabacco-Company". La danĝero estas tiel granda, ke verŝajne 90% el la tabaklaboristaro senlaboriĝos. Sed la laboristoj grandparte estas reformemaj. Pro tio ili ne kapablas eltiri raciajn konkludojn el ĉi okazaĵoj. Ili staras kontraŭ la ekzisto de la modernaj maŝinoj kaj petegas la publikon, ke oni kompate malhelpu la starigon de tiaj maŝinoj. La deputito Sagaro en la parlamento postulis, ke oni malpermesu la maŝinstarigon[1]). Kelkaj urbetoj postulas 100 000 dolarojn da imposto por permesi la starigadon.

Tiamaniere oni esperas fortimigi la fabrikantojn kaj malvastigi la senlaborecon. Sed tio estas tipe reformema rimedo, ĉar estas klare, ke la imposton pagos mem la Laboristaro per pli intensa ekspluatado.

Per "Ino" — Frankfurt a. M

Rakontojn, poemon, versaĵojn, biografian skizon, literaturan skizon, artikolojn pri kino-arto, natur-scienco, soci-scienco kaj pedagogio vi trovos en la 32-paĝa, bele ilustrita kajero de

"Sennacieca Revuo"

por oktobro-novembro 1926 j. Ĝi estas sendata de SAT-administranto kontraŭ favora prezo de 0.30 mk. g.

KIEL ONI LABORAS KAJ LOĜAS EN NEDERLANDA INDIO?

Post la striko en la metalindustrio en Soerabaja (Surabaja) en decembro 1924 komisiis la ĉefreganto de Nederlanda Indio al Inspektoro de Laboro fari raporton pri la laborkondiĉoj en la metalindustrio de ĉi tiu loko.

El ĉi tiu raporto ni kompilas kaj tradukas jenon:

Kontrakto inter laboristo kaj labordonanto ne ekzistas. Laboristo povas esti eksigata ĉiumomente, sen ia ajn kialo. Ankoraŭ pli malbona estas la situacio ĉe la laborejoj de la marino (milit-ŝiparo). Tie laboras kulioj, kiuj estas dungataj nur potage. Centoj da kulioj staras matene tre frue atendante, ĉu oni dungos ilin por tiu tago. La nedungitoj povas hejmeniri kaj klopodi gajni ion alimaniere.

La interrilatoj inter eŭropanaj labormastroj kaj laboristoj estas ĝenerale malbonaj. Oni blasfemas, insultas kaj eĉ batas.

La salajroj estas malaltaj. El 11 000 laboristoj estis 6600, kiuj gajnis malpli ol 1½ guldeno potage, 3300 malpli ol 1 guldeno, 740 malpli ol ½ guldeno potage[2]). Depost 1922 okazis salajromalpliaItiĝoj de 10 ĝis 30 procentoj, kvankam la prezoj, kiuj en 1922/23 iom malaltiĝis, poste ree plialtiĝis. Dum malsano oni ricevas nenion.

La daŭro de laboro estas diferenca. En la plejmulto el la fabrikoj oni laboras 9 aŭ 9½ kaj eĉ 10 horojn potage. Ekstra laboro okazas ofte. Ne estas maloftaĵo, ke oni laboras 24 horojn seninterrompe. Okazis eĉ foje, ke oni laboris en 7 tagoj 88 horojn.

La loĝejkondiĉoj estas malbonegaj. Oni vidis dometojn, ĉe kiuj estis lagetoj plenaj je malodoranta koto, ĉe kiuj estis kanaletoj plenigitaj je fekaĵoj (ekskrementoj), kie kuŝis mortintaj ratoj (en tiu vilaĝo estis la pesto!) sur la vojetoj. Oni vidis malgrandan domon konsistantan el du ĉambretoj. La luprezo estis 6 guldenoj pomonate kaj la monata salajro de la loĝanto 12 guldenoj. Do oni bezonis la duonon de la salajro por luo de malbona domo!

[1]) Kial do li ne proponis, ke oni punu la nefumantojn, kiuj ankaŭ estas kaŭzo de senlaboreco en la tabak-industrio. Tiaj uloj ja estas punindaj!! - - . — Red.

[2]) Laboristo en Nederlando gajnas proksimume 3 ĝis 5 guldenojn potage. Eble estas la prezoj en Indio malpli altaj ol en Nederlando, sed certe ne tiom, ke la malaltaj salajroj sufiĉetas. Rim de *670.*

El la demokratia Aŭstrio

Ni aŭstrianoj volus kredi, ke Aŭstrio estas lando tute demokrata. Bedaŭrinde la faktoj kontraŭdiras tian kredon. Viktimoj de la mondmilito, invalidoj, vidvinoj kaj orfoj senĉese devas batali por plibonigi sian sorton, por ricevi malgrandan subtenon. La registaro eĉ volas la subtenon malaltigi aŭ tute forpreni.

La 4-an de decembro aranĝis la "Ligo de la militviktimoj" protestkunvenon kun manifestacio tra la centro de la urbo (Vieno). Estis kortuŝiĝe vidi la partoprenintojn. Unuavice marŝis blinduloj kun hundoj kiel gvidantoj aŭ kun homaj gvidantoj; post ili venis 100%-aj invalidoj sur veturiloj kaj ŝarĝaŭtomobiloj, poste vidvinoj kaj orfoj, invalidoj el hospitaloj kaj fine private loĝantaj kripluloj. Multaj standardoj kun la registaron akuzantaj surskriboj estis portataj. Jen oni povis vidi surskribon: "Se la patrio vin vokas vi devas obei, se vi la patrion vokas, la patrio ne volas aŭdi" aŭ: "Por bankoj donaco de 720 miliardoj, por la invalidoj 1 ŝilingon pomonate", aŭ afiŝo montranta dikan pastron kaj invalidon kun surskribo: "Feliĉaj estas la kripluloj, ĉar ili devas malsati".

La al la kunveno invititaj reprezentantoj de la regantaj kristana kaj german-nacia partio preferis forresti. La manifestaciantoj estis sufiĉe ekscititaj, ĉar jam kelkfoje ili protestis senrezulte. Partoprenis 9—10 000 militviktimoj. Laŭ polica ordono ĉiu publika kunveno devas esti anoncata. La viena "demokrata" polico kutimas ordoni: nur ĝis tie estas permesate iri, nek unu paŝon pluen. Ankaŭ ĉifoje. Ĉio pasis en ordo, la grupoj disiris laŭ la ordono. La veturiloj ŝarĝitaj per pleninvalidoj volis post la manifestacio por pli mallongigi la hejmenvojon trapasi straton, kiu de la polico estis barita tute senkaŭze. Vidinte la alproksimiĝon de la veturiloj la polico sin ĵetis kontraŭ la ĉevaloj, kiuj ektimis. Minacis la renverso de la veturiloj, kelkaj invalidoj elfalis kaj ekestis granda paniko. Sed jen komencis la policistoj bati la invalidojn per sabroj. Du invalidoj estis grave vunditaj. Unu ĉe la kapo, alia ĉe la brako.

Tuj post la esploro de la afero, la estraro de la ligo sendis proteston al la registaro. Ankaŭ por la "Internacio de militviktimoj" sendis Henri Barbusse kaj Tiedt protesttelegramojn al la "demokrata" registaro aŭstria.

Ĉu povas la "venkita" Aŭstrio sufiĉe subteni invalidojn? Certe, ĉar la registaro povis donaci al bankrotaj bankoj 720 miliardojn. Unu el la ministroj de tiu registaro forkuris Usonon (li "studvojaĝas"), la duan oni "esploras". Sed tiajn "esplorojn" jam bone konas la popolo. Multvaloregajn ŝtatajn havaĵojn oni jam ruinigis kaj forŝtelis. Sed la ruinigantoj kaj ŝtelistoj de ŝtata havaĵo veturas aŭtomobile kaj ĝuas la ŝtelitan riĉaĵon. La grandegaj riĉaĵoj de la eklezio restis netuŝite. Kaj se oni trapaŝas la ĉefajn stratojn, oni povas konstati, ke la lando ne estas malriĉa. Neniam ekzistis tia lukso, kiel nun. Sed la mastrumado estas malbona. Racia, prudenta produktado kaj dividado de la produktaĵoj eĉ en la "malriĉa" Aŭstrio ebligus la kontentigon de la loĝantaro kaj la forigon de la sennombraj senlaboruloj, malsatuloj kaj senloĝejuloj. *Liberecano.*

Preĝu kaj laboru. Tio estas facile direbla. Unue oni do devas havi laboron.

Sciigoj pri Polio

Kresko de senlaboreco

La ekonomia vivo pli kaj pli rigidiĝas. Ĉiusemajne aliĝas novaj taĉmentoj al la amaso de senlaboraj malsataj laboruloj. La malespero de la amasoj jam atingas sian zeniton. Centmiloj da homoj estas kondamnitaj al malrapida morto. La teruran kreskon de la senlaboreco plej bone montras la nombroj. La meza nombro de senlaboruloj estis en la jaro 1920: 86 000 personoj, en 1921: 98 000, en 1922: 118 000, en 1923: 84 000, en 1924: 115 000 kaj komence de la jaro 1925 la nombro de la senlaboruloj subite saltis ĝis 213 000. La nuna nombro estas almenaŭ 360 000. Oni ne eraros, se oni taksas la nombron de la malsatuloj proksimume je 2 000 000. Kiaj nun estas la salajroj en la industrio? Ili malaltiĝis ĝis terura nivelo. Ekzemple laŭ la lastaj sciigoj ricevis la plej bone pagataj metalistoj en Varsovio 191 zloti*) pomonate, petrolboristoj de la I-a klaso, 184 zloti, simpla naftolaboristo, 88 zloti kaj laboristo en la ferminejoj 54 zloti. Se ni ankoraŭ mencias, ke multaj laboristoj laboras malpli ol 46 horojn posemajne kaj sekve de tio ne ricevas la tutan semajnan salajron, ni povas prezenti al ni la bildon de la ekzistanta mizero.

Registara buĝeto

Kontraste al tio ni publikigu la buĝeton fiksitan de la registaro por 1927. La elspezoj estas jenaj:

		zloti
1.	Por la prezidanto	1 415 917
2.	Por sejmo**) kaj senato . .	6 934 040
3.	Por ŝtatkontrolo	4 052 740
4.	Por ministraro	1 654 293
5.	Ministrejo por eksteraj aferoj	39 627 420
6.	„ „ internaj aferoj	180 200 000
7.	„ „ *militaj* aferoj	*623 221 610*
8.	„ „ trezoraj aferoj	100 513 445
9.	„ „ justeco . . .	90 295 000
10.	„ „ Komerco kaj industrio . .	23 104 000
11.	„ „ Komunikado .	3 240 490
12.	„ „ Agrikulturo .	32 811 720
13.	„ „ *Religio kaj klerigo* . .	*294 126 280*

Ĉu ne estas interese kompari la sumon, kiun ricevas la prezidanto kun tiu, kiun ricevas laboristo? *2798*

Infanoj kondamnitaj je malliberiĝo

Antaŭ 1 jaro kelkaj judaj infanoj forigis el sia lernoĉambro "sanktan" kristanan krucon. Ili tuj estis pelataj el la lernejo, kaj oni malpermesis al ili, dum ilia tuta vivo viziti iun ajn lernejon. Sed tio ankoraŭ ne sufiĉis. Antaŭnelonge okazis ilia proceso, dum kiu la 11 ĝis 14 jaraj "krimuloj" estis punataj je 1 kaj 2 semajnoj da malliberiĝo, "laŭkulpe". Ĉu ne estus pli juste, anstataŭ la ĉiam senkulpaj infanoj puni tiujn, kiuj la "netuŝendajn" krucojn tie pendigis?

Se mi jam skribas pri procesoj, do mi rakontu ankoraŭ ion:

Mortiginto de provokatoro punita je 17 jara malliberečo

Ankoraŭ vivas en la memoro de ĉiuj la mortpafitaj de la venĝema burĝaro Engel kaj Botwin, kaj nun ni denove havis similan proceson. La juna Ŝlencki estis akuzata pro pafo al la provokatoro Witkowski, kiun li mem en konfido estis eniginta kompartion. La verdikto: 12 jaroj. Krom tio Ŝlencki en aparta proceso ricevis 5 jarojn pro aparteno al kompartio. Oni dubas, ĉu la malforta junulo la teruran punon fintenos. Sed, kompare al la du unuaj, la verdikto estas ja "delikatega" . . .

Tiuj estas eksterordinaraj "sensacioj", en kiuj jam fluis sango. Pro nura aparteno al "kontraŭŝtataj" organizoj oni preskaŭ ĉiutage kondamnadas al 3—5 jaroj da malliberiĝo. Malpli da tempo estas tre malofta feliĉo.

*) 9 zloti = unu usona dolaro.
**) Sejm, Polia parlamento.

Oni faras "politikon"

En la palaco de la juda (lia judeco tute ne malhelpis) grandindustriisto Poznanski kunvenis antaŭ kelka tempo iuj "nobeloj" kaj plutokratoj, por fondi novan konservativan partion, kiu reformu la ŝtatvivon kaj eĉ savu la patrion (legu la monsakegojn!). Dum oni kaŝas la rezultojn de ĉi kunveno antaŭ la civitanaro. Sed la konsciaj laboristoj povas tre facile diveni la rezultaĉojn de l' "reformema" grandburĝaro: forigo de la 8-hora labortago (kiu ja krom tio ekzistas nur sur la papero), malplialtiĝo de la malsatsalajroj ktp.

Konstanta registrado!

Senĉese la armea estraro "registras" aŭ "kontrolas" la virajn ŝtatanojn. Hodiaŭ "rezervulojn", morgaŭ soldat-kandidatojn. Ĉiu 18-jara junulo jam devas esti registrata. Sen ĝia "permeso" neniu viro rajtas transpaŝi la landlimojn antaŭ sia finita 26-a vivjaro! . . . *Iuelmultiuj.*

SCIIGOJ EL SIBIRIO

La malnova rusa registaro tute ne zorgis pri la vivo de la "sovaĝaj", nekulturaj indiĝenoj sur la insulego Saĥalin, kiu lokiĝas kontraŭe de la enfluo de riverego Amur en Pacifika oceana kaj areas ĉirkaŭ 70 000 kv. kilometrojn. La insulo servis nur kiel ekzilejo por la plej danĝeraj krimuloj el Rusio kaj la multnombraj indiĝenoj (gilaĥoj kaj haroriĉaj ajnoj — ĉirkaŭ 5000 homoj) estis apenaŭ esploritaj. Nun la Sovetia registaro entreprenas grandajn laborojn por detale esplori ĉiujn gentojn de l' insulo kaj iliajn ekonomiajn kaj kulturajn bezonojn. Por la etnografiaj laboroj en la tuta Ekstrem-Orienta Sibirio por la nuna jaro estis asignataj 100 000 rubloj.

*

La malnovaj urboj de Sibirio kreskas rapide. Novosibirsk kaj Irkutsk en Mez-Azio jam havas po 100 000 loĝantojn. Dum la lastaj jaroj aperis novaj urboj Ruĥlovo (centro de la Amura = Aldana regiono), Aldansk aŭ Tommot (en nordo ĉe la orhava rivero Aldan, kiu fluas en Lenon) Krasnij (ĉefurbo de la nova respubliko Tannu Tuva ĉe elfluejo de Enisejo en Nord-Okcidenta Monkolio).

Novosibirsk ekzistas nur de 30 jaroj. Ruĥlovo antaŭ kelkaj monatoj estis nur malgranda stacio ĉe la mezo de la rivero Amur. Ruĥlovo estas punkto de sibiria fervojo plejproksima al la nova riĉega orejo en la regiono de rivero Aldan (inter Ruĥlovo kaj Aldansk estas nur ĉirkaŭ 600 kilometroj). La loko kie nun staras Krasnij estis antaŭ kelkaj jaroj sur la geografiaj kartoj nur notita per blanka makulo, ĝi estis tero nekonata. Nun Krasnij havas telegrafon, poŝton, lernejojn kaj bankon. La blankuloj konstruis ĉi tie preĝejon, sed ĝi estis feliĉe bruligita per bomboj de la blankarmeanoj, kiam ili batalis kontraŭ ruĝuloj. *M. Krjukov.*

PARIS, KIEL MI ĜIN VIDIS

Laborista movado

Mi ne tre multe kun ĝi konatiĝis ĝis nun, miaj diroj do nur bazas ĉefe je eksteraj impresoj. La franciaj K-doj do senkulpigu min, se la raporto eble ne trafis la ĝuston, kaj klopodu min per pli objektiva artikolo hontigi. Tiaokaze mi estos kontenta, se mi sukcesos eligi la franciajn K-dojn el ilia silentado.

Se oni venas Parizon kaj atendas trovi la samajn elmontrojn pri la laborista movado kiel en Centra-Eŭropo, oni eraras. Ne sonegigas la pavimon la paŝoj de similaj organizoj kiel estas en Germanio "Reichsbanner" (regna flago), "Ruĝaj frontbatalantoj", aŭ en Aŭstrio "Respublika Ŝirmligo". Vojaĝanto ne povas restadi en tiuj du landoj du semajnojn ne renkontante la manifestaciojn de tiuj organizoj. En Francio, oni povas resti tri monatojn, ne vidante similajn bandojn ĝeni la trankvilecon de la burĝoj. Cetere, kiel oni diris al mi, la parizanoj eble nur ridus pri tiaj soldatludadoj. Ĉu ili pravas? Forrestas la flirtado de ruĝaj standardoj super la kapoj de manifestantaj proletoj. La strato ŝajne nur tre malofte apartenas al laboristaj manifestadoj.

Do, vi eble diras, la agado de la laboristaj organizoj estas pli en ejoj, ktp. Sed por tio necesus anonci ĝin per afiŝoj. Kaj tiuj afiŝoj estas nur malofte troveblaj. Ne oftaj estas ĉi heroldoj, sciigantoj pri la vivo, agado de laboristaj organizoj. Kaj cetere la laboristaj hejmoj nur estas tre malmultaj en Parizo. Unu sufiĉe granda, la tiel nomata "Laborborso", ekzistas. Sed ĝi apartenas al la urbo. La pariza urbestraro ne estas laborista. Se vi eniras ĉi domon, vi ne vidas afiŝojn, bildojn kaj aliajn ajojn, kiuj dirus al vi: jen vi estas en ejo laborista. Nudaj, grizaj estas la muroj; nenio hejma, amika, socialista sentiĝas. Mankas la manoj ame ornamantaj, plibeligantaj, sed tio estas memkomprenebla, la domo ja ne estas proprajo laborista. Ekzistas ankaŭ kelkaj sindikataj domoj, sed ili ne estas belaj, nek aparte por ĉi celo konstruitaj. Mirigite pri ĉi malofteco de laboristaj domoj, mi demandis K-don pri la kaŭzo. Li klarigis al mi, ke la franciaj laboristoj estas pli malpli individuaj uloj, kiuj pli ŝatas familian, amikan rondojn ol partoprenadon je kunvenoj, regule viziti kaj labori en organizoj. Pro tio ne tiel sentiĝas la bezono de bone aranĝita laborista hejmo.

Alia fakto estas, ke malgraŭ la ekzisto de diversaj laboristaj tendencoj aperas nur unu partia kaj unu sindikata ĉiutagaj jurnaloj ("L'Humanite" [La Homaro] organo de l' kom-partio kaj "Le Peuple" [La Popolo], organo de la Confédération Générale du Travail (Konfederacio ĝenerala de la Laboro) en ĝi granda preskaŭ 4 milionoj da enloĝantoj havanta urbo.

Ke malgraŭ ĉio, la franciaj laboristoj estas bonaj agantoj por la liberiga batalo ni ja scias jam el la historio. Kaj la seriozeco kaj atentemo, kiujn ili montras dum longdaŭraj kunvenoj, pruvas, ke ankaŭ ili scias agi, se estas necese. Ilia vidpunkto rilate al organizo eble estas aparta. Cetere, se la krizo pliakriĝos ĉi tie, ni eble havos la okazon aŭdi pri agoj flanke de la laboristoj, ankaŭ sen bona organiziteco.

Bedaŭrinda afero estas, ke oni nur nun komencas, flanke de la laboristpartioj, atenti la proksimume 3 milionojn da eksterlandaj laboristoj. Nur malmultaj kaj malfortaj rondetoj konsistantaj el eksterlanduloj funkcias ĉe la partioj. Sed eble la kaŭzo estas en tio, ke ili ja ne havas balotrajton...

M. Sch.

EL HISPANIA VIVO

La diktatoraĉa registaro penas per ĉiuj rimedoj pliprogresigi la instruadon kaj influon religiajn, malhelpante samtempe ĉian elmontron kontraŭregistaran kaj sekve, kontraŭreligian. Niaj regantoj kudris al ni la buŝojn; ili ne permesas nian memdefendon, nek la propagandon, nek satmanĝi. Unuvorte, ekzistas tre grava krizo ĉe ĉiuj flankoj de la vivo hispania.

* * *

La industria kaj komerca krizoj mizerigis multajn milojn da laboristoj. En Barcelona estas ĉirkaŭ 50 000 senlaboruloj. Tiuj laboristoj kompreneble havas familianojn kaj tamen ili ne ricevas iujn ajn ŝtatan aŭ urban subvencion. Ili devas rabi por manĝi, aŭ malsatmorti. Ĉe tia situacio okazis en Barcelona antaŭ kelka tempo tre grava kaj signifa kunveno de la ĉefaj laborulaj organizoj (ne ruĝaj, ĉar tiaj estas malpermesataj, sed liberemaj) por fari agitadon favoran al starigo de leĝo por subteni iomete la senlaborularon. Partoprenis tiun kunvenon proksimume 1300 organizoj el la Katalunia regiono. Unuj estis kooperativaj, aliaj mutualismaj aŭ kulturaj. Kompreneble ankaŭ partoprenis la kunsidon iuj laboristaj sindikatoj aŭ societoj. En tiu kunsido estis elektita agitkomitato, kies sekretario estas SAT-ano 4573.

Grandajn simpatiojn akiris ĉe ĉiuj laborulaj flankoj tiu agitado. Kredeble sukcesos la afero se oni ne politikos, se ne okazos interdendencaj bataloj.

Pro reorganizado de la Abituriantecaj studoj, granda ĥaoso estiĝis, ĉefe tial ke ĝi ne estas ĝuste aplikita la nova reformo. Oni devigas la gestudentojn adaptiĝi al la nova plano, nerajtigante daŭrigi la studojn laŭ la antaŭa pli saĝe farita plano. Nature tio indignegis la trafitojn. Ĵus oni akcelis, ke studentoj, kiuj havas aprobita la antaŭlastan kurson abituriantecan, aŭ parton el ĝi (eĉ se ili havus nur unu aprobitan lecionon), povos fini abituriantecon malnovan nur *dum ĉi tiu* akademia kurso. Al tio oni ŝuldas, ke la lastaj kursoj nur nun komencas funkcii normale.

Elektronhava Celarulo.

SEKURIGO DE LA VIVO DUM LA LABORO EN USONO

Oni scias, ke la usonaj laboristoj ricevas pli altajn salajrojn ol iliaj eŭropaj K-doj. Sed ĉu ili ĝuas ankaŭ pli bonajn kondiĉojn rilate al la malhelpo de laborakcidentoj?

D-ro Ritzmann, membro de Internacia Laboroficejo vojaĝis al Usono kaj raportis pri ĉi kondiĉoj jenon:

Ekzistas en Usono la "National Safety Council" (Nacia Konsilantaro pri Sekuro) al kiu apartenas mastroj, asekuristoj kaj registaraj reprezentantoj.

La asekuraj kompanioj prenas sur sin la pagon de kompenso por akcidentoj laboraj, por kiuj laŭleĝe la mastroj mem devus pagi kompensan sumon. Ĉi asekuraj kompanioj tre lerte defendas siajn interesojn kaj klopodas kiel eble plej plimalgrandigi la nombron de laborakcidentoj. Ili stimulas la mastrojn bone organizi tiurilate la entreprenojn, fiksante laŭ la boneco de la sekurigekipoj eĉ ĝis 50% pli malalta la asekurpagon.

La agado de la National Safety Council ampleksas proksimume kvaronon de la usonaj industriaj laboristoj. La plibonigo de la laborkondiĉoj de la ceteraj laboristoj dependas de la leĝdono en la diversaj ŝtatoj aŭ de la inspektado farata de la asekuraj kompanioj en la laborejoj. Ofte ĉi kondiĉoj, precipe en la malgrandaj laborejoj, estas tre malbonaj.

Laŭ Informservo (esperanta fako) de la Internacia Laboroficejo.

EL FRANCIA EKSPLUATEJO

La ĉi suba letero ne estis sendata por ke ĝin ni publikigu. Tamen tion ni faras, tial ke la simplaj diroj de nia K-do ĵetas iom da lumo sur la viv- kaj laborkondiĉojn en kelkaj franciaj ekspluatejoj. Red.

Karaj Kamaradoj!

Mi nun troviĝas en malgranda vilaĝo apud Caen. Mi laboras kiel lignaĵisto en fabriko de la *Société Normande de Métallurgie.* (Metalurgia Societo Normanda).

Tre mizeran salajron ni ricevas ĉi tie, pohore 2 frankojn 70 centimojn. La labortempo estas naŭ kaj duona horo potage. La laboro estas tre peniga, mi devas labori subĉiele, fortransportante sur la tero kuŝantajn arbotrunkegojn, mansegadi kaj per hakilo deŝeligadi ilin. Se pluvas oni donas al ni laŭdire netrapenetreblan kapoton kaj por la piedoj lignajn ŝuojn.

La vivkondiĉoj estas tre malbonaj. La loĝejoj estas veraj domaĉoj kaj en unu ĉambro loĝas kvar personoj. Por dormi ekzistas feraj litoj kun maldikaj pajlomatracoj. La manĝaĵojn oni nur povas ricevi de friponoj, kiuj priŝtelas la laboristojn laŭpove. Ĉio, loĝejoj, manĝaĵvendejoj ktp., estas aranĝita de la fabrikestraro.

Ĉi tie laboras 60% pli da eksterlandanoj ol da francianoj. La plejmulto el ili estas poloj, rusoj kaj germanoj; ankaŭ afrikanoj estas multaj ĉi tie. Regas granda mizero kaj senkonscienco inter la laboristoj, ili laboras ĉe la varmegaj fornoj kiel bestoj, sed ne kiel homoj. (6190)

Mortaĉinta kaprino ne donas lakton, eĉ se duko ĝin melkas.

☆ DISKUTEJO ☆

Ĉu Marx eraris?

Kiel jam dirite tuj ĉe la komenco, ni ne publikigos ĉiujn pri la demando ricevitajn respondojn. Tia publikigo estus ja nur simpla, aliforma ripeto de tio, kion diris K-do L. Revo. Sed ni diris ankaŭ, ke estos publikigata ĉio, kio povas lumigi iun flankon de la problemo. Tial ni supozas, ke la Legantaro legos kun intereso dirojn de la fama verkisto Jack London, kiujn ni eltiris el longa manuskripto sendita de K-do Georgo Saville. Red.

"Laboristoj el ĉiuj landoj unuiĝu, vi havas nenion por perdi krom viaj ĉenoj, kaj la mondon por gajni!" Ĉu oni povas atendi solidarecon inter "laboristoj", kiuj gajnas 10—18 dolarojn potage kaj laboristoj, kiuj gajnas la saman sumon semajne aŭ kiuj duontempe tute ne havas laboron? Ridinde! La unuaj ja estas posedantoj de domoj, akcioj, obligacioj kaj aŭtomobiloj, (tiujn ĉenojn ili ne volas perdi) kaj la duaj envias la unuajn, ĉiam esperante, ke morgaŭ ilia vico venos.

Pro superprofito, laŭ Marx, ĉi nuna situacio ne povas daŭri konstante. Vere, la usonaj oligarĥiuloj ne povas nun tiel facile trovi merkatojn kaj lokojn por procentdonigi siajn grandajn profitojn kiel antaŭe. La landoj kaj landetoj, kiuj ĝuste pro la kapitalo, kiu estis pruntedonita al ili iom evoluigis siajn produktrimedojn kaj ne plu bezonas varojn, nek tiom multe da alilanda kapitalo. Male ili mem serĉas prunteprenantojn kaj merkatojn. Baldaŭ (?) la usona kapitalo ne plu povos trovi merkatojn kaj landojn por reprocentigi siajn profitojn. Socialismo tiamaniere sekvus, se la Laboristaro estus preta ĝin starigi, kaj se la kapitalistaro estus nepreparita kaj maldecidema. Sed la usona kapitalistaro estas preparita kaj verdire decidema. Ĝi havas la grandan amason da bone pagataj kaj akciojn ktp. posedantaj "laboristoj" ĉe sia flanko, krom la malbone pagataj oficistoj, kiuj, tial ke ili portas blankajn kolumojn, sentas sin egalaj al siaj mastroj.

Sed kiel, vi eble demandos, estos elspezataj la superprofitoj? . . . Simple per subvencio al la grandaj metiunuiĝoj, por ke ili ne partoprenu ĝeneral-strikon.

Ĝi (la oligarĥio) ne bezonas subvencii ĉiujn unuiĝojn. Tio ne estas necesa. Jen kio okazos. Salajroj estos plialtigataj kaj laborhoroj plimallongigataj en la fervojist-unuiĝoj, la fer-kaj ŝtal-laboristunuiĝoj, en la inĝenier-kaj maŝinist-unuiĝoj. En tiuj unuiĝoj pli bonaj cirkonstancoj daŭrigos regi. Membreco en tiuj unuiĝoj fariĝos kvazaŭ seĝokupeco en paradizo. La aliaj unuiĝoj estos kvazaŭ muele pulverigitaj el ekzisteco — ili ĉiuj. Ĉar, ĉu vi ne povas koncepti, ke la fervojistoj, maŝinistoj, inĝenieroj, fer- kaj ŝtal-laboristoj plenumas la tuton de la gravesenca laboro en nia maŝin-civilizacio? Certigite pri ilia fideleco, la oligarĥio povas sukcese kontraŭstari al la tuta resto de l' Laboristaro. Fero, ŝtalo, karbo, maŝinaro kaj transportado formas la vertebraron de l' tuta industrio.

"Sed karbo?" vi demandas, "estas milionoj da karboministoj".

Ili estas preskaŭ senmetiaj laboristoj tute negravaj. Iliaj salajroj plimalaltiĝos kaj iliaj laborhoroj plilongiĝos. Ili estiĝos sklavoj kiel la resto de ni, kaj ili fariĝos pli malpli la plej brutaj el ni ĉiuj. Ili estos devigataj labori samkiel la farmistoj estas nun devigataj labori por siaj mastroj, kiuj forrabis iliajn grundojn. Kaj egale okazos al ĉiuj aliaj unuiĝoj ekster la kombino.

"Sed kontraŭ tiel potenca kombino kiel estas la oligarĥio kaj la grandunuiĝoj," vi subdemandas, "ĉu estas kredeble, ke la Revolucio povos triumfi? Ĉu la kombino ne povas daŭri eterne?"

Unu el la sociologiaj leĝoj estas, ke ĉiu sistemo baziĝanta je klasoj kaj kastoj entenas en si la ĝermojn de sia propra kadukiĝo. Kiam sistemo estas fondita je klasoj, kiamaniere oni povas malebligi kastojn? La oligarĥio ne povas malebligi ilin, kaj finfine la kastoj detruos la oligarĥion. La oligarĥiuloj jam evoluigas kastojn inter si, sed atendu ĝis la favorataj unuiĝoj elvolvigos kastojn. La oligarĥio uzos sian plenan povon, penante malebligi tion, sed ĝi malsukcesos.

En la favorataj unuiĝoj estas la ekskluzivuloj (?) de la usona Laboristaro. Ili estas fortaj, kapablaj homoj. Ili fariĝas anoj de tiuj unuiĝoj per konkurado pro pozicioj. Ĉiu kompetenta laborist(in)o en Usono estos instigata de la ambicio fariĝi membro de la favorataj unuiĝoj. La oligarĥio estos kuraĝiganta tian ambicion kaj la rezultontan konkuradon. Tiamaniere la fortaj homoj, kiuj alie povus esti gerevoluciuloj estos sin forvendintaj kaj ilia forto estos uzata kiel subtenilo al la oligarĥio.

Aliflanke la kastoj laboristaj, la anoj de la favorataj unuiĝoj, estos celantaj aliigi siajn organizojn je ekskluzivaj korporacioj. Kaj ili sukcesos. Membreco en la kastoj laboristaj herediĝos. Filoj estos heredantaj la poziciojn de siaj patroj, kaj ne estos iu ajn transfluo de nova forto el la eterna rezervujo — la ordinara popolo. Tio rezultigos degeneron de la kastoj laboristaj, kaj je la fino ili iĝos pli kaj pli malfortaj. Samtempe, kiel institucio, ili portempe fariĝos ĉiopovaj. Ili estiĝos kiel la palacgardistoj en antikva Romo, kaj okazos palacrevolucioj pere de kiuj la laborist-kastoj ekprenos la bridrimenojn de l' povo. Ankaŭ okazos kontraŭrevolucioj palacaj de la oligarĥiuloj, kaj iafoje la unuaj, aliafoje la aliaj, ekprenos la povon. Kaj dume la neevitebla kast-malfortiĝado estos daŭranta, tiamaniere, ke finfine la popolo ordinara reakiros sian propran forton.

"Se la oligarĥio sukcesos prokrastigi la socialismon", vi scivolemas, "kio okazos kun la grandaj superprofitoj, kiuj ĉiujare amasiĝos?"

La superprofitoj estos iamaniere elspezataj, kaj fidu al la oligarĥiuloj por trovi la manieron. Grandegaj ŝoseoj estos konstruataj. Okazos grandaj atingaĵoj en scienco kaj precipe en arto. Kiam la oligarĥiuloj estos komplete subjugintaj la popolon, ili trovos tempon liberan por aliaj aferoj. Ili fariĝos artadorantoj. Kaj sub ilia direktado, kun bona rekompenco laboregos la artistoj. Rezultos el tio granda arto, ĉar ne plu, kiel ĝis hieraŭ, estos la artistoj sin alservaĉantaj al la burĝeca gusto de la meza klaso. Estiĝos granda arto, mi certigas vin, kaj urboj ekstaros tiel mirindaj, ke kompare al ili la urboj de malnova tempo aspektus mizere. En tiuj urboj estos la oligarĥiularo vivanta kaj belecon adoranta.

Tiel estos la superprofitoj konstante elspezataj dum la Laboristaro estos laboranta. La konstruado de tiuj grandaj laboraĵoj kaj urboj donos satigan porcion al milionoj da gelaboruloj ordinaraj, ĉar la eksternorma amplekso de la superprofitoj devigos egale eksternorman elspezadon, kaj la oligarĥio konstruados dum miljaro — jes, dum dekmiljaro. Ili konstruados per la maniero laŭ kiu la egiptanoj kaj babilonanoj neniam eĉ revis, kaj kiam la oligarĥio estos forpasinta, ĝiaj grandaj ŝoseoj estos surpaŝataj kaj ĝiaj mirindaj urboj enloĝataj de la restinta Laboristaro.

Tiel faros la oligarĥiuloj, ĉar ili ne povas fari alimaniere. Sub la oligarĥiuloj estos floranta ne pastra klaso — kiel en la antikva Egiptio — sed artista klaso. Kaj anstataŭ komercista klaso de burĝaro estiĝos kastoj laboristaj. Kaj sube estos la abismo, kie loĝos doloranta, malsateganta, putranta, kaj ĉiam renoviĝanta, la ordinara popolo, la granda amaso de la loĝantaro. Kaj finfine, kiu scias kiam, la ordinara popolo suprenleviĝos el la abismo, la laborist-kastoj forpecetiĝos, kaj tiam, fine post la dolora laboregado centjara venos la tago de la ordinara popolo. Mi esperis vidi tiun, sed nun mi scias, ke mi neniam ĝin ekvidos . . ."

Laŭ manuskripto de *George Saville.*

Inter niaj kontraŭuloj

(Daŭrigo[1])

Forlaso de ido kaj aliĝo al la sistemoj pli kulturaj, malpli demokratiaj laŭ sia konstruo — estas io tute ne nova.

Eble ne kun tiom klara motivigo, sed sendube pro la samaj "Wahl-Prorokaj" konsideroj, konata aŭstria antisemido prof. Krenn en la jaro 1911 kun la Viena grupo idista forlasis idon kaj akceptis novlatinan sistemon. Ne ĉiuj idistoj jam komprenis, ke la batalo okazas ne inter gramatikaj diferencoj, sed inter mondkonceptoj diversaj, sed E. von Wahl kaj J. Prorok tion jam tre bone komprenis.

Ankaŭ alia eminenta mondlingvisto prof. Peano, aŭtoro de "Latino sine flexione" kaj direktoro de la "Akademia pro interlingua", tute klare esprimis, ke lia sistemo de lingvo internacia, estas rezervita por homoj kulturaj, kleraj kaj ke do ĝi neniel povas kaj volas servi al la Laboristaro.

Vere, restas ankoraŭ naivuloj, ekz. J. Weisbart — metiisto-gravuristo, aŭtoro de la lingvo "Medial". Li ĝis nun kredas, ke la kaŭzo de la malkonsento estas lingvo-diferencoj. Tial li vokas al unueco inter diversaj reformistoj kaj esperas sukcesi per intertrakto kun esperantistoj[2]). Sed la klarvida J. Prorok en sia artikolo deklaras, ke "tiu ideo estas utopio"; kaj ĝi sendube estas utopio, se oni akceptas la deklaron pri batalo inter du mondkonceptoj.

La idistoj estas kondamnitaj al tradicia rolo de oportunistoj — neniom helpi al si mem kaj esti nur agentoj de la senskrupule reakciaj anti-proletaj lingvo-sistemoj, similaj al occidental.

Nesufiĉa nombro de la idistaro, malprofitego konstanta de ĉiuj eldonaĵoj — devigas idistojn anstataŭ praktika aplikado de Ido — direkti ĉiujn fortojn al kompromitado kaj kontraŭ batalado de esperanto. Tia estas ilia rolo en la historio de la movado por la Lingvo Universala. Sed same kiel en la medio socia kaj politika oportunismo krevas, same ĝi krevas sur la kampo Mondlingva.

Por tute senmaskigi tiun oportunismon de la idistoj, sufiĉas memori, ke la ido-lernolibroj eĉ proletaj — estas eldonataj por helpo de la burĝoj, pastroj kaj policistoj.

Pri tio ni jam parolis siatempe en "Sennaciulo" kaj nenie la vereco de niaj asertoj estis neata.

Sufiĉas memori, ke la sekretario de Revolucia germana Ido Organizo (Lantos) estis samtempe sekretario de la neŭtrala Ido-Unio, ke la luksemburga idisto Meier-Heucke — samtempe redaktas kaj eldonas revolucian ido-revuon "Revuo Internaciona" kaj partoprenas la burĝajn kongresojn pacifistajn, intertraktas kun amerika milionulino Morris kaj reprezentas en Luksemburgo la burĝe neŭtralan "Uniono por la Linguo Internaciona".

Do, la socia valoro de ĉiuj frakcioj de la Mondlingvanaro estas klara.

Ni, esperantistoj proletaj estas plej fortaj, ni estas plej konsciaj, kaj ni servas per nia lingvo al la klaso laborista — mastro de la tago morgaŭa. Ni devas sukcesi en nia laboro kaj nia lingvo devas triumfi same kiel finfine kaj neeviteble triumfos en la tutmondo la afero proleta, laborista.

E. Drezen.

[1]) Vidu la n-rojn 116 haj 117 de "S-ulo".

[2]) Vidu revueton "Unione", 1926 j., n-o 4. pĝ. 1.

SENNACIULA RADIO-PAĜO

EN SOVETIO

Senfadena telefonio pli kaj pli vastiĝas, Sovetia registaro havas grandegan programon. Multaj sendostacioj estas projektitaj. Ĉiumonate unu nova ekfunkcias.

Septembre, ni jam presigis tabelon, de sovetiaj stacioj. De post tiam, tiom multe da novaj stacioj regule disaŭdigas, ke ni publikigas alian liston:

Moskvo, Central Komintern, 1450 m., 12 kv.
Moskvo, Unuiĝo de l' Sindikatoj, 450 m., 2 kv.
Moskvo, Popoff, 1010 m., 2 kv.
Moskvo, Radio Peredacha, 410 m., 6 kv.
Leningrad, Permskaja, 1100 m., 10 kv.
Leningrad, Persoŝnaja, 940 m., 1,5 kv.
Nijni Novgorod, Leschinskaja, 1050 m., 1,5 kv.
Kharkov, Radioperedacha, 490 m., 1 kv.
Astraĥan, Radioperedacha, 675 m., 1 kv.
Gomel, Radioperedacha, 900 m., 1,2 kv.
Ivanovo-Voznesensk, Radioperedacha, 800 m., 1 kv.
Kiev, Radioperedacha, 780 m., 1 kv.
Minsk, Sovnarkom, 350 m., 1,2 kv.
Rostov (Don), Radioperedacha, 2000 m., 1,2 kv.
Stavropol, Radioperedacha, 655 m., 1,2 kv.
Sverdlovsk (Jekaterinburg), Radioperedacha, 750 m., 0,3 kv.
Veliki Ustyug, Radioperedacha, 1010 m., 1,2 kv.
Voronej, Radioperedacha, 950 m., 1,2 kv.

Sebastopol, Odessa, Bogorodsk, Saratov, Turuchansk, Tiflis, Vladivostok kaj Erivan, kies ondlongecoj kaj potencoj ni ne ankoraŭ scias.

En Siberio, nun estas konstruataj sendostacioj en Bergosovka, Kondino, Mufi kaj Zamarovo.

Krom tio, ankoraŭ estas tri stacioj, kiuj funkcias kun mallongaj ondoj, en Moskvo, Nijni-Novgorod kaj Ĥarkov. *H. Nicollet.*

*

ESPERANTA RADIO-KALENDARO

La horoj estas montrataj laŭ tempo universala, t. e. horo de Greenwich.

Ĉiutage:

10.45: Dresden (294 m.), Leipzig (452 m.)
13.00 ĝis 24.00 (horoj varieblaj): Munĥeno (485 m.), Nürenberg (340 m.)

Ĉiusemajne:

Lunde:

10.00: Dairen (Japanio) (395 m.)
17.00: Moskvo (1010 m.)
18.10: Graz (397 m.), Vieno (531 m.), Vieno (582 m.)
18.30: Stuttgart (446 m.)
19.00: Minsk (950 m.)
20.00: Romo (425 m.)

Marde:

0.35: Cleveland (273 m.)
2.00: Minneapolis (416 m.)
16.20: Montevideo (270 m.)
17.30: Leipzig (463 m.), Dresden (294 m.)
18.10: Vieno (531 m.), Vieno (582 m.)
19.00: Zagreb (350 m.)
20.30: Ĝenevo (760 m.)
21.00: Lyono (291 m., 3.)

Merkrede:

13.00: Krasnodar (? m.)
17.45: Madrido (340 m.)
21.00: Breslau (413 m.), Gleiwitz (251 m.)
21.30: Zagreb (350 m.)
22.30: Bilbao (418 m.)

Ĵaŭde:

15.00: Königswusterhausen (1300 m.)
18.10: Graz (397 m.), Vieno (531 m.), Vieno (582 m.)
20.00: Parizo (458 m.)
20.30: Parizo (1750 m.)
? Gisborne (Nov-Zelando) (? m.)

Vendrede:

1.00: Nov-Yorko (258 m.)
16.20: Montevideo (270 m.)
17.00: Moskvo (1010 m.)
20.30: Toulouse (260 m.)

Sabate:

17.15: Elberfeld (259 m.), Dortmund (283 m.) Münster (410 m.)
17.35: Berlino (513 m.), Berlino (571 m., 5.)
21.00: Bilbao (415 m.)

Dimanĉe:

8.30: Moskvo (1450 m.)
9.30: Moskvo (1.450 m.)
10.00: Bremen (279 m.), Hannover (297 m.), Kiel (230 m.), Hamburg (392 m., 5.)
14.00: Nürenberg (340 m.), Munĥeno (487 m., 5.)

Ĉiumonate: ĵaŭdon antaŭ la 1-a kaj la 15-a Moskvo (1450 m.). La 3-an merkredon: 22.00: Barcelono (325 m.).

Ni alvokas nian legantaron, nin informi pri eblaj eraroj, novaj, hor- aŭ tag-ŝanĝitaj kaj ĉesigitaj esperanto-sendoj. *(771.)*

*

SAT-RADIOSENDAMATOROJ

Sennaciulaj radiistoj povas havi radio-interligon per mallongondaj sendiloj kaj ricevilo. Sendube, inter SAT-anoj radioamatoroj estas laborontaj kun mallongondaj aparatoj kaj iuj havas voksignalojn. Do, necese estas, ke ĉiuj presigu siajn voksignalojn en *Sennaciula Radio-paĝo.* Estas necese, ke ili montru: 1-e sian voksignalon — por sendilo — por ricevilo, 2-e tipon de aparato, 3-e diapazonon de ondoj en kiuj laboras la aparato, 4-e ondlongecon, 5-e horojn de laboro, 6-e nomon kaj adreson. Nune mi konstruas mallongondan sendaparaton, kiun mi donos por uzo al Kiev'a distrikta SAT-grupo.

Mi baldaŭ konigos voksignalon de tiu aparato. *N. Jetimoviĉ* (Kiev).

Noto: Ĝis nun, nur unu SAT-ana-sendamatoro konigis sian voksignalon: O-W-O Alex. Gudków en Smolensk, staro — Leningradskaja 4.

*

ESPERANTO-UZO EN RADIO

Ĝis nun 113 stacioj dissemitaj tra 23 ŝtatoj disaŭdigis, ĉu paroladojn, ĉu programojn, ĉu kursojn esperantajn.

Nome: Aŭstralio 3, Aŭstrio 2, Brazilio 1, Britio 16, Ĉeĥoslovakio 1, Danio 3, Finlando 1, Francio 3, Germanio 27, Hispanio 5, Holando 2, Hungario 1, Italio 1, Japanio 8, Kanado 4, Latvio 1, Meksikio 2, Norvegio 1, Rumanio 1, Sovetio 8, Svedio 2, Svisio 2, Urugvajo 1, Usono 16.

*

POŜTO

M. M. — Reostasto por reguligi la varmigon de ŝparvalvo devas havi mezan rezistancon da 300 omoj. Por ordinara valvo, 60 omoj. *H. N.*

*

DIVERSAĴOJ

La radio maŝinskribado jam eliras el la kampo de anticipoj. Nune estas fabrikitaj diversaj tipoj de radio-maŝinskribado. Por montri la malfacilaĵojn de la solvenda problemo, sufiĉas scii, ke la eblaj kombinoj superas cent milionojn.

K-do Thevenet (339) proponas, ke speciala signo montru la radio-amatorojn en la venonta jarlibro. Aprobinda ideo.

*

Radio aŭ Radjo

Ĉu ni devas skribi Radio-n aŭ radjo-n? Mi delonge pensis pri tiu temo, jam iomete tuŝita en "S-ulo". Fakte, la vorto radio havas jam kelkajn diversajn signifojn. Miskompreno tamen ne povas okazi, ĉar la apuda teksto klare montras la signifon. Post rapida studo de la problemo, mi povas konkludi, ke, en preskaŭ ĉiuj eŭropaj lingvoj, oni skribas "radio". Sed, kiamaniere oni elparolas tiun vorton? France, oni diras "Radjo". Se tiu prononcado estas same en la aliaj eŭropaj lingvoj; evidente, ni devus skribi "Radjo". Pro tio, mi petas sciigojn de niaj radiistoj. Mi publikigos la rezulton de la enketo, kaj ni decidos laŭ la plej internacia grado de l' prononcado. *H. N.*

TRA ESPERANTIO

Ĉe la laboruloj.

EL LA REDAKTEJO

Kelkaj K-doj opinias, ke la tono de nia lasta redakteja parolo estis tro pesimisma. Ili diras, ke la faktoj neniel povas pravigi tian spiritostaton. Se la respondoj al nia enketo ne estis multnombraj, tio ne pruvas tutcerte, ke la legantaro indiferentas pri sia gazeto. La fakto, ke ni dum kvin monatoj varbis 443 novajn abonantojn montras, ke „S-ulo" trovas pli kaj pli bonan akcepton ĉe la laborista esperantistaro. La varba ritmo ja ne estas tiom rapida kiel dezirinde, sed ĝi tamen montras senĉesan plialtiĝon.

Tiuj K-doj akcentas, ke la senĉese plilongiĝanta listo da K-doj, kiuj donacas malavare por la Jubileo-Ĉeno *pruvas plej evidente, ke ekzistas inter la SAT-anaro forta kontingento da fervoraj batalantoj, ĉiam pretaj oferi por la komuna afero. —*

Ni ne neas la faktojn. Ili ja estas kuraĝigaj, kaj kelkfoje ni legis kortuŝite la nomojn de malriĉaj donacemuloj.

Sed estas ankaŭ fakto, ke la esperanta vivo en la granda plimulto da laboristaj grupoj estas malvigla. Se tiel ne estus, ni ricevus respondon de ĉiu grupo. Dum venis nur kvin tiaj respondoj. Ĉiuj aliaj diras nur personan opinion, kiu ja povas esti interesa kaj atentinda, sed tamen ne tiom signifa kaj instrua kiel estus respondoj senditaj je la nomo de grupo, kies anoj kunvenis tute speciale por diskuti la demandon. Ni ripetas, ke la Redakcio bezonas koni la ĝeneralan opinion de la tuta legantaro por ekscii pri la irinda vojo. Se ni ne konas la dezirojn de la legantoj ni ne povos trafe klopodadi por kontentigi ilin.

Ni do insistas denove, por ke en ĉiu esperantista laborista grupo oni pridiskutu la demandon pri „S-ulo" kaj konigu la opinion de la anoj. Por ke la respondoj povu nin instrui pri la deziroj de la legantoj necesas, ke ili estu precizaj. Tial ni publikigas ĉi-sube kiel modelon de respondo, tiun de la N.-Novgoroda Grupo. Red.

*

REZOLUCIO

de la SAT-kunveno en Niĵnij-Novgorod, la 14-an de novembro 1926.

Pridiskutinte la enhavon de "S-ulo" dum la kunveno de la 16-a de septembro kaj dum tiu de la 14-a de novembro, N-Novgorodaj SAT-anoj decidis doni jenajn respondojn al la enketo de la redaktanto.

1) "Kiun rubrikon vi legas kun pli da intereso?"

Estas pli interesaj por ni artikoloj pri vivmaniero, pri socistato, pri vivkondiĉoj ktp. de ekstersovetiaj K-doj.

2) "Kiuj artikoloj estas por vi pli facile legeblaj?"

Laŭfundamente skribitaj kaj sen abundo da novaj vortoj.

3) "Kiujn prilingvajn rimarkojn vi faris?"

Ni deziras, ke ĉiuj novaj vortoj estu klarigataj kaj la stilo estu laŭfundamenta. Ni kun kontentiĝo rimarkas, ke la stilo de "S-ulo" nun pliboniĝis grandskale.

4) "Kiuj rubrikoj ŝajnas al vi forigindaj kaj kiuj enmetindaj?"

Ni opinias, ke estas dezirindaj pli da ekstersovetiaj artikoloj je la kosto de scienc-fako kaj esperantaj aferoj. Ne plaĉas al ni, se ĉirkaŭ 50% da artikoloj estas pri Sovetio aŭ verkitaj de Sovetiaj K-doj (N-o 107). Tion ni legas ĉiutage en niaj ruslingvaj organoj. Vere ili estas interesaj por ekstersovetianoj, sed oni ne forgesu ankaŭ, ke ĉirkaŭ ⅙ da SAT-anoj estas el Sovetio.

Rubriko "El la vivo kaj sciencoj" iafoje montras inklinon al enhavo de "Heroldo de Esperanto" kaj enmetas artikolojn ne konvenajn por serioza laborista gazeto, ekz. "Sekreto de Siberia Tajga" aŭ "Restaĵoj de arktika ekspedicio de 1845" (ambaŭ n-o 102). La senco de la lasta eĉ ne estas komprenebla. Tiu rubriko devas okupi malpli da loko kaj posedi pli seriozan materialon.

"Diskutejo". Tiu rubriko estas ege interesa, se ĝi pritraktas interesajn demandojn kaj sciigas opiniojn de multaj K-doj. Sed, se oni skribas dudekfoje la samon pri sama temo, tio tedas. Ekz. artikoloj pri malsanoj okupis tro da loko. "Ĉu Marx eraris" estas interesega problemo. Tamen la grandan traktaton (kompare kun loko disponebla) de K-do Revo ni preferus vidi en "Sennacieca Revuo". Tiam oni ne devus engluti la artikolon po peceto dum duonjaro[1]). Pro lasta kaŭzo ĝi multon perdas. Krom tio ni timas, ke la artikolaro estas iom malfacila por simplaj laboristoj.

"Esperantaj aferoj". Estas dezirinde plimalgrandigi ĉi rubrikon. Ja nia SAT celas fari peresperantan laboron. Do la samon faru ĝia organo. Esperanta rubriko okupu ne pli, ol ¼ da disponebla loko. Aparte devas esti malpligrandigita la kroniko[2]). Nur faktoj gravaj kaj ĝenerale interesaj eniru ĝin. Oni skribu pli koncize. La lasta rilatas ankaŭ al SAT-aferoj.

Interesaj artikoloj estis: n-o 103, "Fordismo", n-o 106, "La fervojoj en Ĉinio", "La Hispania reakcio kaj instruado", n-o 107, "El la faŝista Italio", n-o 108, "Aŭstria Laboristo", "Letero el Bulgario", "Homvendo en Eŭropo", n-o 109, "Japanio en fandujo", n-o 110, "Formigrado en Hungario".

Jen estas niaj deziroj esprimitaj. Ni povas koncize diri ilin jene: "Ŝparu ege la lokon. Enmetu nur valoraĵojn". Sed ni sentas, ke tio ĉi ne dependas de la redaktanto, sed de la SAT-anaro mem. Kion devas fari la redaktanto, se mankas taŭga materialo, el kiu oni povus elekti? Kaj pasiveco de ekstersovetia SAT-anaro ege mirigas nin kaj igas timi pri la estonto de SAT. Ĉu do la SAT-anaro tutmonda ne havas eĉ tiom da povo por plenigi la spacon malgrandan de sia organo?

5) "Kial ne estas pli da abonantoj en via grupo?"

Ni opinias, ke plimultigo de la artikoloj pri vivkondiĉoj de ekstersovetiaj laboristoj pligrandigos la nombron de abonantoj en Sovetio.

Tamen sen iuj ajn kondiĉoj, la kunveno konscias la necesecon de subteno al la SAT-organo kaj alvokas ĉiujn SAT-anojn en N-Novgorod por abono al "S-ulo", elmetante la agitfrazon: "Se vi estas vera SAT-ano penu nepre aboni nian SAT-ilon "Sennaciulon" kaj bone uzu ĝin".

Por la SAT-grupo en Niĵnij-Novgorod
H. Konovalov.

[1]) La artikolserio de K-do Revo ankaŭ ne povus aperi en sama n-o de "S.R." — Red.

[2]) La grupo el Gablonz (Ĉeĥoslov.) diris: "Nin plej grandparte interesas la angulo "Kroniko" kiel informilo pri spertoj en la disvastigado kaj aplikado de esperanto."

*

EL LA ADMINISTREJO

Stato de la membraro de SAT laŭ Sektoroj kaj landoj

(laŭ dato de 10. decembro 1926)

Sektoroj

1/173, 2/407, 3/391, 4/1022, 5/698, 6/329, 7/507, 8/138, 9/426, 10/165, 11/28, 12/26 13/22, 14/26, 15/8, 17/1, 21/1, 23/5, 24/2, 26/1, 27/4, 28/1, 29/3, 30/21, 31/2, 32/2, 33/16.

En la ne notitaj sektoroj ni ne havas membrojn.

Landoj

Aŭstrio 219, Belgio 81, Britio 170, Bulgario 26, Ĉekoslovakio 134, Danio 1, Dancigo 3, Estonio 20, Finnlando 26, Francio 236, Germanio 1306, Hispanio 56, Hungario 25, Islando 1, Italio 27, Jugoslavio 53, Latvio 15, Litovio 41, Nederlando 52, Norvegio 26, Polio 54, Portugalio 5, Rumanio 5, Saarlando 2, Sovetio 1693, Svedio 37, Svisio 16, Turkio 1, Alĝerio 1, Port. Afriko 1, Sud-Afriko 5, Tunizio 1, Argentino 14, Brazilio 2, Kanado 2, Usono 26, Aŭstralio 2, Nov-Zelando 3, Ĉinio 9, Japanio 27, Persio 1.

Entute ni havas nun **4425** membrojn. Ni citu, ke inter tiuj membroj jam troviĝas parteto de novaliĝintoj por la jaro 1927. Estas nepre necese, ke unu membro atentigu la alian pri la renovigo de la membreco por la jaro 1927. Se ĉiu membro malnova renovigus la membrecon kaj ĉiu malnova membro varbus almenaŭ 1 novan membron, tiam ni certe atingus en la venonta Jarlibro la respektindan nombron de 10 000. K-doj la prospero de nia Asocio estas en viaj manoj; faru ĉiu sian devon! Estas rekomendinde, ke jam nun ĉiu malnova membro renovigu sian membrecon, por ke ni povu sufiĉe frue kompili la adresaron de la Jarlibro.

Aliparte, ni petas la perantojn jam nun informi nin pri: dato, ejo kaj horo de la kunvenoj.

La K-doj en Ĉekoslovakio sendu sian monon al poŝtĉeka konto n-ro *73 838, Praha, K-dino Filomena Lustinetz, Bodenbach-Krochwitz.* Per uzo de la poŝtĉeko oni ŝparas afrankon kaj samtempe havas kvitancon en la mano. *Adm.*

NIA POŜTO

(7193.) — Jes, ekzistas granda diferenco inter la vortoj "internacieca" kaj "sennacieca". La demando indas ampleksan pritraktadon, kiun ni ne povas, pro manko de tempo, nun fari. Ni nur diru, ke internacieca mastrumado de l' mondo signifas, ke ĉiu nacio konservas siajn sendependecon, lingvon, kulturon, ktp. — Dum sennacieca mastrumsistemo ignoras ĉiujn naciajn apartecojn. La ekonomio ne plu estas laŭnacia, sed laŭindustria, kio estas pli racia, ĉar la krudmaterialoj tre malofte koincidas entute kun iu nacio. Sed ni ne devas forgesi, ke, nun, pro malsamlingveco, sennacieca mastrumado de l' mondo estas tute ne ebla, eĉ se la Proletaro estus konkirinta la povon en la tutmondo. Nun la mondo estas nur matura por internacieca mastrumadsistemo. Sed la samlingvaj laboristoj el la tuta mondo t. e. la SAT-ânoj rajtas anticipi kaj i n t e r s i organiziĝi sennaciece. La SAT-strukturo, la SAT-kongresoj estas vere sennaciecaj, tial ke neniel oni atentas la naciojn. Kio estas logika kaj racia i n t e r n i povas nun esti utopia ekster ni. *Red.*

(5241.) — Ekzistas nenia kontraŭdiro en tio, ke ni ŝatas la prilingvan aŭtoritaton de s-ro Cart, kaj pro tio honoras lin, kaj nia mokemo rilate lian patriotismon . *Red.*

*

ATENTU, ŜAKLUDANTOJ TUTMONDAJ!

Germanaj ŝakludantoj (SAT-anoj) deziras firman kunligon internacian. Ekzistas ja la "Laborista Ŝakinternacio", sed ĉu ĝi estas vera internacio? Pri tio ni dubas. Aliĝis nur la ŝakorganizajoj el Germanio, Aŭstrio, Svisio kaj Sovetio. Ni ja ne scias, ĉu en aliaj landoj ekzistas apartaj laboristaj ŝakorganizaĵoj. Verŝajne ne, aliel ili estus aliĝintaj. Tamen ni estas konvinkitaj, ke en ĉiuj mondanguloj troviĝas izolitaj ŝakludantoj. Tial ni celas krei, pere de esperanto, fortan veran "Laborist-an Ŝakinternacio-n". Sed antaŭ ol fari tiun paŝon, ni deziras interrilati pri ĉi temo kun K-doj el la tuta mondo. Dume ni klopodos almenaŭ starigi "Ŝaksekcion" el SAT-anoj kaj aperigi "Ŝakangulon" en "S-ulo".

Interesatoj skribu al W a l t e r R i c h t e r, Am Schweizerwald 5, Mittweida i. S., Germanio.

Esperantista-ŝakrondeto Mittweida.
SAT-anoj 2924, 1541.

*

NEKROLOGO

La 10-an de decembro mortis post mallongdaŭra malsano en Clamart (Seine-Francio) nia

K-do M. Kraŭterkraft,

SAT-ano 2816. Pro sia partopreno en la revolucia movado, li estis dum la carismo kondamnita al kelkjara punlaboro en Siberio. De tie li forkuris Francion.

Al liaj edzino kaj infano ni plej sincere kondolencas.

*

KRONIKO

Francio.

Saint-Etienne. — La 10. okt. okazis en la laborborso propaganda kunveno, organizita de la lab. grupo, kun gazetekspozicio. K-do Roux, gvidanto de la lab. esp. grupo en Lyon, parolis pri esp-o je la servo de l' Proletaro. La 13. sammonate malfermiĝis la ĉiujara kurso; partoprenas 25 gelern. La grupo eldonas publikajn afiŝojn, interŝanĝajn murafiŝetojn, glupropagandilojn, ktp. La membroj kunvenas ĉiumarde ĉe la laborborso, cours Victor-Hugo, en ĉambro 112, je la 20-a horo.

Germanio.

Waltersdorf ap. Zittau. — La 1. dec. fondiĝis SAT-rondeto kun 14 anoj. Peranto A. Kahlert (2572). La kunvenoj okazas ĉiun ĵaŭdon de la 8-a ĝis la 10-a vespere en "Kafejo Zimmermann". *(2572.)*

Sovetio.

Smolensk. — La 19. nov. fondiĝis SAT-rondo kun 26 anoj. La kunvenoj okazas la duan vendredon en la monato. La estraro konsistas el E. Rödel, Matjas, O. Gutman. La grupo ankaŭ prizorgas int. lab. koresp., interesatoj turnu sin al K-do O. Gutman, Mal. Engelgardt str. d. 2.

Dnepropetrovsk. — La 23. nov. parolis K-do Kotelevcev dum kunveno de kom. junularo pri intern. lab. koresp. Ĉeestis 70 pers. esp-o kurso fondiĝos. 28. nov. okazis ĝenerala kunveno de la esp. organizo, ĉeestis pli ol 30 Gek-doj. Elektiĝis nova estraro konsistanta el V. Kotelevcev, Visockij, Poučik, Ŝipilin, M. Volkova, Ĉiĥaĉev, Vlosov. Estas starigita nova membrokategorio "amikoj de esp-o". Okazos de nun ĉiudimanĉe paroladoj literaturaj vesperoj ktp. Poste okazis la akcepto de 17 lernantoj ĵus finintaj la kurson. La kursoj daŭris 2 monatojn kun entute kvindek horoj. La kotizo por dumonata kurso estas 5 aŭ 3 rubloj. Entute funkcias 11 kursoj kun 262 gelernantoj. Alia kurso jus finiĝis kun 12 lernantoj. En la urbaj magazenoj vendiĝis pli ol 500 lernolibroj. La 2. k. 20. nov. parolis K-do Sorokin per loka radiostacio pri esp-o. La 30. nov. okazis la' unua perradia esp-o lekcio. La kurso daŭros du monatojn, po dufoje semajne. *(5711.)*

KUNLABORU — TRAFE

Ĉu ni devos ĉesi la semajnan aperigadon de "S-ulo" pro manko de taŭga materialo?

Ĉu strikas la kunlaborantoj el multaj landoj?

Ni bezonas mallongajn raportojn pri vivkaj laborkondiĉoj de laboristoj.

Literaturaĵojn oni sendu al Moskvo, ne al Paris.

---

*

RECENZEJO

LEA Kantaro eldonita de la *Laborista-Esperanto-Asocio por la germanlingvaj regionoj*, Leipzig, Wasastrasse 16. Formato 10×15 cm. 62 paĝoj. Prezo: 0,40 mk. g.

Ĉi plaĉa libreto entenas 14 el la plej konataj internaciaj kaj germaniaj batalkantoj laboristaj kaj 32 migr- kaj popolkantojn esperantigitajn (sen la muziknotoj), bone konataj en ĉiuj germanlingvaj regionoj. Precipe por tiuj germanlingvaj K-doj, kiuj ŝatas kantante travagi arbarojn kaj kampojn ĉi libreto estos bonvena aperaĵo. Sed ankaŭ ĉiu alia kantemulo ĝoje akceptos ĝin. *M. Sch.*

MEMORNOTO

Represis el "Sennaciulo".

Arbeiterzeitung, Frankfurt, 19. 10. 26: "Fordismo" (103) kaj 29. 10. 26: "Kion bedaŭras la delegitoj al Sovetio" (106). — The New Zealand Worker, Nov-Zelando, 27. 10. 26: "La vero pri la helpo el Sovetio (96). — El Progreso, Hispanio, 9. 12. 26: "Pri la seksdemando" (113). — Prukopnik Svobody, Vieno, 27., 28. 8. 26: La "sankta jaro" 1925 (71).

Represis el "Sennacieca Revuo".

Prukopnik Svobody, Vieno, 18. 9. 26: "Oriento el la alto de aeroplana flugo" (28).

Enhavas notojn pri SAT.

Arbeiterzeitung, Frankfurt, 21. 8. kaj 16. 11. 26. — Prukopnik Svobody, Vieno, 7. 8. 26. — The New Zealand Worker, Nov-Zelando, 27. 10. 26.

Enhavas tradukaĵojn el esperantistaj leteroj.

Sächsische Arbeiter-Zeitung, Leipzig, 7. 12. 26. — Arbeiterzeitung, Frankfurt a. M., 19. 8. kaj 20. 9. 26.

Enhavas priesperantajn artikolojn.

Le Progrès, Lyon, 1. 11. 26. — Molodij Bilŝovik, Kiev, 5. 11. 26, sesa leciono esp-a.

*

LINGVAJ DEMANDOJ

Oni ĝenerale uzas la vorton ALIE samsence kun ALIMANIERE. La vortaroj Grosjean-Maupin kaj Kabe akceptas ĝin kun tiu senco. Ĉu ne estus tamen pli logike, ke ALIE signifus ALILOKE? Oni tradukus ALIMANIERE per ALIEL, laŭ la regula vortfarado de l'simplaj vortoj.

— Vi malprave diras, ke estus pli logike, ke la vorto ALIE signifus ALILOKE. Vi forgesas, ke ALIE tute ne estas simpla, nedividebla, nediserigebla vorto. Ĉiuj simplaj vortoj de la Zamenhofa tabelo troviĝas en la U. V. plenformaj (ne KI'u, ĈI'o, I'a, sed KIU, ĈIO, IA) kaj oni devas lerni ilin aparte senŝanĝe. Ili estas teorie analizeblaj por faciligi la memoradon, sed fakte nedivideblaj. Kontraŭe la vortoj ALIA, ALIE estas ordinaraj, divideblaj nesimplaj vortoj, formataj el ia radiko (ALI') kaj ia finiĝo (A, E). Laŭ la ĝenerala regulo (7-a reg. de la Fundam. Gram.) la *apartigebla* finiĝo E montras la manieron, ne la lokon. Se vi tiel rezonas pri ALIE, vi devas ankaŭ pretendi, por obei la logikon, ke SAME signifas SAMLOKE, ke DIVERSE signifas DIVERSLOKE, ktp.

Redakcia aldono. — *La argumentado de Fakulo ne konvinkis nin pri la neuzindeco de "aliel" en la senco de alimaniere. Ŝajnas al ni, ke ĉiokaze li ne sufiĉe taksas la gravecon de la rolo, kiun ludas en la vivo de lingvo la proanalogia leĝo. Fakte, la esprimoj "aliel", "alio", "alies" k. s. venis tute nature sub la plumon de uzantoj de nia lingvo.*

Sed tamen ni de nun ne plu uzos tiujn formojn en "S-ulo", ĉar ni opinias, ke lingva disciplino estas nepre necesa, kaj ĝi povas ekzisti nur se ni atentas la konsilojn de la fakuloj. Nia lingvo estas ja tre kaj bezonas ankoraŭ kuratorojn .. Red.

Presejo: Uns-Produktivgenossenschaft, Leipzig (Germanio)